

Transakcje wewnątrzspółnotowe w VAT

Analiza praktyczna

Paweł Selera

LEX

a Wolters Kluwer business

Transakcje wewnątrzspółnotowe w VAT

Analiza praktyczna

Paweł Selera

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

LEX

a Wolters Kluwer business

Warszawa 2013

Spis treści

Wykaz skrótów	13
Wstęp	17
Rozdział I	
Geneza i istota transakcji wewnątrzwspólnotowych	21
I. Transakcje wewnątrzwspólnotowe – uwagi terminologiczne	21
II. Obrót towarowy pomiędzy państwami UE – zasada pochodzenia a zasada przeznaczenia	22
III. Zasada kraju pochodzenia jako system docelowy (definitywny)	23
IV. System przejściowy (obecny) i jego założenia	25
Rozdział II	
Wewnątrzwspólnotowa dostawa towarów	28
I. Przesłanki obiektywne (merytoryczne) dostawy wewnątrzwspólnotowej	28
A. Kryteria dostawy wewnątrzwspólnotowej na tle dyrektywy 2006/112 (założenia)	28
B. Kryteria dostawy wewnątrzwspólnotowej na tle ustawy o VAT (ogólna charakterystyka)	30
C. Dostawa wewnątrzwspólnotowa jako dostawa odpłatna	31
D. Dostawa wewnątrzwspólnotowa jako dostawa nieodpłatna	32
E. Moment dostawy wewnątrzwspólnotowej – związek transportu z dostawą	37
F. Kryteria terytorialne na tle ustawy o VAT i polskiej praktyki podatkowej	38
G. Kradzież towaru podczas dostawy wewnątrzwspólnotowej	39
H. Naprawy gwarancyjne	41
I. Status dostawcy i nabywcy – system VIES	42
I.1. Specyfika statusu dostawcy i nabywcy	42
I.2. Mechanizm weryfikacji kontrahenta – system VIES	46
I.3. Weryfikacja kontrahenta – dwa sposoby weryfikacji	47
I.4. „Nieaktywny” status kontrahenta – zakres ochrony podatnika (weryfikacja samodzielna)	50
J. Dostawa wewnątrzwspólnotowa czy świadczenie usług? – zarys problemu	53

II.	Przesłanki formalne dostawy wewnątrzspółnotowej	54
A.	Prawo unijne oraz orzecznictwo TSUE	54
B.	Dowody potwierdzające dostawę wewnątrzspółnotową na tle polskich regulacji	57
C.	Polska praktyka podatkowa a orzecznictwo TSUE	59
D.	Uchwała NSA i najnowsze orzecznictwo	62
E.	Brak dowodów potwierdzających fakt dokonania dostawy wewnątrzspółnotowej – tymczasowy (przejściowy) brak dowodów	65
F.	Definitywny brak dowodów potwierdzających fakt dokonania dostawy wewnątrzspółnotowej	68
III.	Zakres ochrony praw podatnika dokonującego WDT – zastosowanie zwolnienia (stawki 0% VAT)	69
A.	Prawo do zastosowania zwolnienia (stawki 0% VAT)	69
B.	Sprawa <i>Teleos</i>	70
C.	Sprawa <i>Netto Supermarkt</i> – ocena niemieckiej klauzuli chroniącej podatnika działającej w dobrej wierze	71
D.	Najnowsze orzecznictwo TSUE	74
E.	Polska praktyka podatkowa	74
IV.	Uszlachetnianie towarów i wywóz do innego kraju UE – przypadek szczególnie WDT	75
A.	Podstawa prawna	75
B.	Kryteria formalne	76
V.	Wewnątrzspółnotowe przemieszczenie własnych towarów	77
A.	Istota tzw. przemieszczenia nietransakcyjnego	77
B.	Przemieszczenie wewnątrzspółnotowe na tle polskich regulacji	78
VI.	Wewnątrzspółnotowe przemieszczenie własnych towarów w przypadku, gdy procedura eksportu nie rozpoczyna się w polskim urzędzie celnym?	80
A.	Geneza problemu – spór o definicję eksportu	80
B.	Eksport towarów na tle prawa unijnego a prawo polskie	81
C.	Niespójne stanowisko sądownictwa administracyjnego	83
D.	Uchwała NSA z dnia 25 czerwca 2012 r.	84
VII.	Czynności nieuznawane za wewnątrzspółnotowe przemieszczenie towarów	85
A.	Geneza wyłączeń	85
B.	Dostawa wraz z instalacją i montażem	86
C.	Sprzedaż wysyłkowa	88
D.	Przemieszczenie na pokładach statków, samolotów lub pociągów	88
E.	Przemieszczenie w celu dokonania eksportu	89
F.	Przemieszczenie w celu dokonania dostawy wewnątrzspółnotowej	91
G.	Wykonanie usługi na przemieszczonych towarach	92
H.	Świadczenie usług za pomocą przemieszczonych towarów	93

I.	Szczególne obowiązki ewidencyjne przy czasowych przemieszczeniach	94
VIII.	Obowiązek podatkowy w dostawie wewnątrzwspólnotowej	95
A.	Obowiązek podatkowy z tytułu WDT – reguła ogólna	95
B.	Moment wystawienia faktury – pierwsza reguła szczególna	96
C.	Zaliczki	98
D.	Obowiązek podatkowy – ustanie okoliczności uzasadniających zastosowanie wyłączeń	100
IX.	Podstawa opodatkowania	101
A.	Brak regulacji szczególnych – zastosowanie reguł ogólnych	101
B.	Elementy (składniki) podstawy opodatkowania	102
C.	Zaliczki	104
D.	Zabezpieczenie umowy: kaucje gwarancyjne	105
E.	Cena nabycia/ koszt wytworzenia jako podstawa opodatkowania	106
E.1.	Dostawa nieodpłatna	106
E.2.	Przemieszczenie wewnątrzwspólnotowe	107
F.	Magazyn konsygnacyjny – reguły ogólne	108
G.	Korekta podstawy opodatkowania z tytułu WDT	108
G.1.	Wprowadzenie	108
G.2.	Korekta <i>in plus</i>	108
G.3.	Korekta <i>in minus</i>	111
H.	Kursy walut	113
H.1.	Sposób przeliczania	113
H.2.	Korekty podstawy opodatkowania a kurs waluty	114
X.	Dokumentacja i ewidencja WDT	115
A.	Faktura VAT a dostawa wewnątrzwspólnotowa	115
B.	WDT jako dostawa nieodpłatna – dokumentacja i ewidencja ...	117
C.	Ewidencja podatnika	118
D.	Deklaracje	120
E.	Informacje podsumowujące	121
F.	Samofakturowanie (<i>selfbilling</i>) w ramach transakcji wewnątrzwspólnotowych – WDT	122

Rozdział III

Wewnątrzwspólnotowe nabycie towarów	128	
I.	Wprowadzenie – istota WNT	128
II.	Pojęcie i zakres nabycia wewnątrzwspólnotowego	129
A.	Pojęcie WNT na gruncie dyrektywy 2006/112 i ustawy o VAT	129
B.	Zakup potwierdzony paragonem fiskalnym a WNT	130
C.	Odpłatność jako cecha WNT	132
D.	Kryteria podmiotowe	133
III.	Miejsce świadczenia przy wewnątrzwspólnotowym nabyciu towarów	133
IV.	Wyłączenia podmiotowe – brak wystąpienia WNT z uwagi na status nabywcy/ dostawcy	135
A.	Istota wyłączeń określonych w art. 10 ustawy o VAT	135

B.	Wyłączenie dla nabyć określonych towarów, których import jest zwolniony lub dostawa opodatkowana jest wg stawki 0% .	136
C.	Wyłączenie z uwagi na status nabywcy – granica 50.000 zł	138
C.1.	Uwagi wprowadzające	138
C.2.	Kalkulacja limitu 50.000 zł	139
C.3.	Rolnicy ryczałtowi	140
C.4.	Podatnicy wykonujący jedynie czynności inne niż opodatkowane (brak prawa do odliczenia)	141
C.5.	Podatnicy zwolnieni podmiotowo	142
C.6.	Osoby prawne niebędące podatnikami	142
C.7.	Ewidencja	143
D.	Wyłączenia z uwagi na status dostawcy	143
E.	Prawo wyboru opodatkowania (prawo opcji)	145
V.	Wewnątrzwspólnotowe przemieszczenie towarów jako WNT (przemieszczenie nietransakcyjne)	148
A.	Przemieszczenie nietransakcyjne jako WNT – pojęcie i kryteria	148
B.	Przemieszczenie towarów – fikcja WNT	149
VI.	Import towarów i ich następcze przemieszczenie na terytorium Polski	152
A.	Korzyści wynikające z zastosowania procedury celnej 42 i jej specyfika	152
B.	Podstawy prawne i mechanizm działania	153
C.	Rozliczenie nabycia przez polskiego podatnika – wątpliwości ewidencyjne	155
VII.	Wyłączenia przedmiotowe	158
A.	Charakter i cel wyłączeń określonych w art. 12 ustawy o VAT	158
B.	Montaż i instalacja	159
C.	Przemieszczenie w ramach sprzedaży wysyłkowej	160
D.	Przemieszczenie na pokładach statków, samolotów lub pociągów	161
E.	Przemieszczenie w celu dokonania eksportu towarów	161
F.	Przemieszczenie w celu dokonania dostawy wewnątrzwspólnotowej	163
G.	Przemieszczenie w celu wykonania usługi	165
H.	Przemieszczenie w celu świadczenia usług	169
I.	Pozostałe przypadki	171
J.	Opodatkowanie w przypadku braku spełniania kryteriów z art. 12 ust. 1 ustawy o VAT	171
VIII.	Zwolnione z opodatkowania nabycie wewnątrzwspólnotowe	172
A.	Istota zwolnienia i regulacje dyrektywy 2006/112	172
B.	Zwolnienie na tle przepisów krajowych	172
C.	Zwolnienia z rozporządzenia	173
IX.	Obowiązek podatkowy	175
A.	Zasada ogólna i jej znaczenie	175
B.	Faktura VAT wystawiona przez kontrahenta unijnego	176
C.	Zaliczki na poczet WNT	177

D.	Wewnątrzwspólnotowe przemieszczenie własnych towarów – brak spełnienia kryteriów wyłączających z opodatkowania (art. 12 ust. 1 ustawy o VAT)	179
E.	Nabycie nowych środków transportu	179
F.	Magazyn konsygnacyjny	179
G.	Transakcje wewnątrzwspólnotowe a zmiana stawki VAT – regulacje przejściowe	179
X.	Podstawa opodatkowania w wewnątrzwspólnotowym nabyciu towarów	180
A.	Wprowadzenie – istota podstawy opodatkowania	180
B.	WNT – podstawa opodatkowania na tle ustawy o VAT	181
C.	Kwoty zwiększające podstawę opodatkowania	182
D.	Pomniejszenie podstawy opodatkowania	186
D.1.	Odpowiednie stosowanie art. 29 ust. 4 ustawy o VAT	186
D.2.	Noty kredytowe (<i>credit note/Gutschrift</i>) – premia pieniężna jako rabat?	188
D.3.	Akcyza	190
E.	Podstawa opodatkowania w ramach procedury 42xx	191
F.	Wewnątrzwspólnotowe przemieszczenie towarów na terytorium Polski	192
G.	Magazyn konsygnacyjny	194
H.	Korekta podstawy opodatkowania – moment ujęcia korekty/ ewidencja	194
H.1.	Uwagi wprowadzające	194
H.2.	Korekta <i>in plus</i>	195
H.3.	Korekta <i>in minus</i>	197
I.	Kurs walutowy w przypadku WNT	198
I.1.	Kurs walutowy a WNT – zasady ogólne	198
I.2.	Kurs walutowy w ramach nabycia w oparciu o procedurę 42xx	200
I.3.	Kurs walutowy a zaliczki	200
I.4.	Kurs walutowy a korekty podstawy opodatkowania	201
XI.	Dokumentacja i ewidencja WNT	203
A.	Faktura wewnętrzna	203
B.	Deklaracje i informacje podsumowujące	204
C.	Samofakturowanie w ramach WNT	205

Rozdział IV

Transakcje łańcuchowe i transakcje trójstronne	208	
I.	Transakcje łańcuchowe w obrocie krajowym	208
A.	Transakcje łańcuchowe a dyrektywa 2006/112	208
B.	Definicja transakcji łańcuchowej – art. 7 ust. 8 ustawy o VAT ...	209
B.1.	Geneza i istota regulacji	209
B.2.	Dostawa towarów w ramach transakcji łańcuchowej	210
B.3.	Warunek bezpośredniego wydania towaru ostatniemu w kolejności nabywcy	211

II.	Transakcje łańcuchowe w obrocie wewnątrzspółnotowym	216
A.	Miejsce dostawy w ramach transakcji łańcuchowej – uwagi ogólne	216
B.	Dostawa transportowa (ruchoma) – art. 22 ust. 2 ustawy o VAT	217
C.	Dostawy nietransportowe (nieruchome) – art. 22 ust. 3 ustawy o VAT	218
D.	Transakcje łańcuchowe – orzecznictwo TSUE a polskie regulacje	221
D.1.	Sprawa <i>EMAG Handel Eder OHG</i> – pierwsze wnioski	221
D.2.	Sprawa <i>Euro Tyre Holding</i>	222
E.	Dostawa i nabycie wewnątrzspółnotowe w ramach transakcji łańcuchowych – wnioski i przykłady	223
III.	Transakcje łańcuchowe z udziałem krajów trzecich	228
A.	Specyfika transakcji z udziałem krajów trzecich/ podatników z krajów trzecich	228
B.	Eksport towarów w ramach transakcji łańcuchowej	229
B.1.	Eksport bezpośredni i eksport pośredni a transakcje łańcuchowe	229
B.2.	Identyfikacja eksportu w ramach transakcji łańcuchowej	230
B.3.	Eksport towarów w ramach transakcji łańcuchowej – orzecznictwo TSUE a zagwarantowanie zwolnienia dla eksportu towarów	232
B.4.	Wnioski	234
C.	Import towarów w ramach transakcji łańcuchowej	234
C.1.	Wprowadzenie	234
C.2.	Artykuł 22 ust. 4 ustawy o VAT – <i>lex specialis</i>	235
C.3.	Zastosowanie reguł ogólnych <i>versus</i> art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o VAT	236
D.	Udział kraju trzeciego w transakcji łańcuchowej – brak eksportu i importu	238
IV.	Transakcje łańcuchowe z udziałem nie-podatników	240
V.	Transakcje trójstronne	241
A.	Definicja i regulacja dyrektywy 2006/112	241
B.	Transakcje trójstronne w polskich regulacjach	242
C.	Obowiązki polskiego podatnika w transakcji trójstronnej	246
D.	Artykuł 137 – uchylony z dniem 1 grudnia 2008 r.	248
E.	Transakcje trójstronne – przypadek szczególny czterech podatników w łańcuchu	250

Rozdział V

Magazyn konsygnacyjny	252
I. Magazyn konsygnacyjny a <i>call-off stock</i> – pojęcie i praktyka państw UE	252
A. Definicja i uwagi terminologiczne	252
B. Magazyny konsygnacyjne na tle prawa unijnego i praktyki państw UE	253

II.	Skutki przemieszczenia towarów w ramach magazynu konsygnacyjnego – brak zastosowania uproszczenia (reguły ogólne)	255
A.	Przemieszczenie towarów do magazynu na terytorium RP	255
B.	Dostawa do zagranicznego magazynu – problemy ewidencyjne	255
C.	Dostawy w oparciu o magazyn konsygnacyjny do dnia 1 grudnia 2008 r.	256
III.	Magazyn konsygnacyjny – funkcjonowanie uproszczenia na tle ustawy o VAT	258
A.	Definicja legalna magazynu konsygnacyjnego	258
B.	Rozpoznanie WNT przez prowadzącego magazyn	259
C.	Magazyn konsygnacyjny – obowiązek podatkowy z tytułu WNT	260
D.	Warunki formalne	260
E.	Powrotne przemieszczenie i jego skutki	264
F.	Dostawy do zagranicznego magazynu konsygnacyjnego	264
G.	Podsumowanie i wnioski	265

Rozdział VI

Prawo do odliczenia podatku naliczonego w ramach transakcji

wewnątrzspółnotowych	266	
I.	Uwagi wprowadzające – prawo do odliczenia podatku naliczonego i jego zakres	266
A.	Prawo do odliczenia jako przejaw neutralności VAT	266
B.	Związek podatku naliczonego ze sprzedażą opodatkowaną – orzecznictwo TSUE	267
C.	Związek zakupów ze sprzedażą opodatkowaną	268
II.	Transakcje wewnątrzspółnotowe a prawo do odliczenia i jego zakres	270
A.	Dostawa wewnątrzspółnotowa jako dostawa opodatkowana VAT	270
B.	WNT – prawo do odliczenia (VAT należny = VAT naliczony jako zasada)	272
III.	Wyłączenia i ograniczenia w prawie do odliczenia	273
A.	Istota wyłączeń/ ograniczeń w prawie do odliczenia – klauzula stałości	273
B.	Aktualny zakres wyłączeń w prawie do odliczenia na tle ustawy o VAT	275
IV.	Ograniczenie w prawie do odliczenia w przypadku nabycia samochodów osobowych i innych pojazdów samochodowych	276
A.	Samochody osobowe – regulacje dyrektywy 2006/112 a praktyka państw UE	276
B.	Regulacje polskie po wejściu do UE w 2004 r. (sprawa <i>Magoora</i>)	278
C.	Regulacje przejściowe – decyzja Rady UE	280

D. Wyłączenie opodatkowania prywatnego użytkowania jako konsekwencja ograniczonego prawa do odliczenia	285
E. Prywatne użytkowanie – problem podstawy opodatkowania ..	287
F. Sprawa <i>T.G. van Laarhoven</i> – pytania o zgodność ograniczeń w prawie do odliczenia z prawem unijnym	289

Aneks

Projekt Ministra Finansów z dnia 10 sierpnia 2012 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz o zmianie niektórych innych ustaw, wraz z uzasadnieniem – zaakceptowany przez Stały Komitet Rady Ministrów w dniu 20 września 2012 r. (w zakresie, w jakim dotyczy transakcji wewnątrzwspólnotowych)	290
---	------------

Wykaz przywołanych orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej	301
--	------------

Bibliografia	303
---------------------------	------------

Wykaz skrótów

I. Akty normatywne

Źródła prawa unijnego

- I dyrektywa** – pierwsza dyrektywa Rady 67/227/EWG z dnia 11 kwietnia 1967 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw Państw Członkowskich dotyczących podatków obrotowych (Dz. Urz. UE L 71 z 14.04.1967, s. 1301)
- II dyrektywa** – druga dyrektywa Rady 67/228/EWG z dnia 11 kwietnia 1967 r. w sprawie harmonizacji przepisów państw członkowskich w zakresie podatków obrotowych – struktura i procesy stosowania wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. UE L 71 z 14.04.1967, s. 1303, niemieckojęzyczna wersja językowa)
- VI dyrektywa** – szоста dyrektywa Rady 77/388/EWG z dnia 17 maja 1977 r. w sprawie harmonizacji przepisów Państw Członkowskich w odniesieniu do podatków obrotowych – wspólny system podatku od wartości dodanej: ujednoliconą podstawą wymiaru podatku (Dz. Urz. UE L 145 z 13.06.1977, s. 1 z późn. zm.)
- dyrektywa 2006/112** – dyrektywa Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. UE L 347 z 11.12.2006, s. 1)
- dyrektywa 2010/45** – dyrektywa Rady 2010/45/UE z dnia 13 lipca 2010 r. zmieniająca dyrektywę 2006/112/WE w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej w odniesieniu do przepisów dotyczących fakturowania (Dz. Urz. UE L 189 z 22.07.2010, s. 1)
- rozporządzenie – 2454/93** – rozporządzenie Komisji (EWG) nr 2454/93 z dnia 2 lipca 1993 r. ustanawiające przepisy w celu wykonania rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 ustanawiającego Wspólnotowy Kodeks Celny (Dz. Urz. UE L 253 z 11.10.1993, s. 1)
- rozporządzenie – 1798/2003** – rozporządzenie Rady (WE) nr 1798/2003 z dnia 7 października 2003 r. w sprawie współpracy administracyjnej w dziedzinie podatku od wartości dodanej i uchylające rozporządzenie (EWG) nr 218/92 (Dz. Urz. UE L 264 z 15.10.2003, s. 1)
- rozporządzenie – 282/2011** – rozporządzenie wykonawcze Rady (UE) nr 282/2011 z dnia 15 marca 2011 r. ustanawiające środki wykonawcze do dyrektywy 2006/112/WE w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. UE L 77 z 23.03.2011, s. 1)

- TFUE** – Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE C 83 z 30.03.2010, s. 47; wersja skonsolidowana)
- WKC** – rozporządzenie Rady (EWG) nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Celny (Dz. Urz. UE L 302 z dnia 19.10.1992, s. 1)

Źródła prawa krajowego

- k.c.** – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.)
- Konstytucja RP** – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- o.p.** – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 749 z późn. zm.)
- rozp. ws. FV** – rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 marca 2011 r. w sprawie zwrotu podatku niektórym podatnikom, wystawiania faktur, sposobu ich przechowywania oraz listy towarów i usług, do których nie mają zastosowania zwolnienia od podatku od towarów i usług (Dz. U. Nr 68, poz. 360)
- rozp. wyk. VAT** – rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 kwietnia 2011 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o podatku od towarów i usług (Dz. U. Nr 73, poz. 392 z późn. zm.)
- ustawa o VAT** – ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054 z późn. zm.)
- ustawa o VAT z 1993** – ustawa z dnia 8 stycznia 1993 r. o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym (Dz. U. Nr 11, poz. 50 z późn. zm.)
- ustawa o VAT zm. 2010** – ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz ustawy o transporcie drogowym (Dz. U. Nr 247, poz. 1652)

Źródła prawa zagranicznego

- UStG** – niemiecka ustawa o podatku obrotowym (Umsatzsteuergesetz), Umsatzsteuergesetz in der Fassung der Bekanntmachung vom 21. Februar 2005 (BGBl. I S. 386)

II. Inne

- IS** – Izba Skarbowa
- MF** – Minister Finansów
- M. Pod.** – Monitor Podatkowy
- NSA** – Naczelny Sąd Administracyjny
- PiP** – Państwo i Prawo
- Prz. Pod.** – Przegląd Podatkowy

TSUE/ Trybunał	- Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
UE	- Unia Europejska
WDT	- wewnątrzwspólnotowa dostawa towarów
WNT	- wewnątrzwspólnotowe nabycie towarów
WSA	- Wojewódzki Sąd Administracyjny
VAT	- Value Added Tax - termin ten będzie używany także w znaczeniu: podatek od towarów i usług

Wstęp

Praca *Transakcje wewnątrzspółnotowe w VAT. Analiza praktyczna* jest w swych założeniach kompleksowym komentarzem do przepisów dotyczących opodatkowania VAT transakcji wewnątrzspółnotowych. Książka jest także swego rodzaju kompendium, w którym przedstawiono w sposób wyczerpujący skutki, jakie wywołuje na gruncie VAT obrót towarowy pomiędzy państwami UE. Autor koncentruje się zwłaszcza na zagadnieniach budzących najwięcej wątpliwości w praktyce opodatkowania, w szczególności w obszarach, gdzie istnieją rozbieżności pomiędzy interpretacjami Ministra Finansów a orzecznictwem sądów administracyjnych oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

W opracowaniu, oprócz analizy polskiej ustawy o VAT, dokonano wnikliwej analizy przepisów prawa unijnego (przede wszystkim dyrektywy 2006/112). Praca często odwołuje się do orzecznictwa TSUE i polskich sądów administracyjnych. Przedstawiono zwłaszcza szczegółowe opracowanie wyroków bezpośrednio dotyczących opodatkowania VAT transakcji wewnątrzspółnotowych. Rozważania wzbogacono wieloma odwołaniami do interpretacji Ministra Finansów, szczególnie tych najnowszych.

W celu zapewnienia przejrzystości rozważań i łatwiejszego zrozumienia podejmowanych zagadnień książka ilustrowana jest licznymi przykładami praktycznymi. Rozdział poświęcony transakcjom łańcuchowym oraz trójstronnym opatrzone także dużą liczbą schematów, pozwalających na lepsze zrozumienie istoty komentowanych regulacji.

Publikacja, pomimo iż ma przede wszystkim walor praktyczny, została uzupełniona również o rozważania teoretyczno-prawne, co jednak nie czyni z niej opracowania akademickiego. Jej adresatami są przede wszystkim praktycy, doradcy podatkowi oraz pracownicy działów księgowo-finansowych, którzy w różnym zakresie stykają się z problematyką obrotu towarowego pomiędzy państwami UE. Niewątpliwie książka może być przydatna również dla osób, które pragną poszerzyć swoją wiedzę z zakresu VAT, zwłaszcza studentów studiów prawniczych i ekonomicznych.

Charakter pracy i założenia, którymi kierowano się podczas jej tworzenia, rzucają bezpośrednio na jej układ. Składa się ona z pięciu rozdziałów.

Rozdział I pt. *Geneza i istota transakcji wewnątrzspółnotowych* jest wprowadzeniem do konkretniejszych rozważań. Przedstawiono w nim genezę transakcji wewnątrzspółnotowych i ich najważniejsze cechy. W ramach rozdziału I zaprezentowano również założenia systemu docelowego (definitywnego), który ma (miał) być wdrożony w zakresie obrotu towarowego pomiędzy państwami UE.

Rozdział II otwiera pierwszą szczegółową część pracy i jest w całości poświęcony problematyce związanej z wewnątrzspółnotową dostawą towarów (WDT).

Wyjaśniono w nim sam charakter i przesłanki warunkujące zaistnienie WDT. W szczególności obszernie omówiono istotę i charakter dowodów, którymi musi dysponować podatnik VAT, aby mógł zakwalifikować dane zdarzenie jako WDT. Zwrócono uwagę na najnowsze orzecznictwo oraz stanowisko MF w tym zakresie. W ramach rozdziału II szczególnie nacisk położono też na funkcjonowanie systemu VIES, problemy związane z brakiem aktualności danych zawartych w tej bazie oraz tzw. dostawę nietransakcyjną (wewnątrzspółnotowe przemieszczenie towarów). Odrębnie przedstawiono kwestie podstawy opodatkowania oraz obowiązku podatkowego z tytułu WDT, dużo miejsca poświęcając problematyce zastosowania właściwego kursu walut, szczególnie w przypadku korekty podstawy opodatkowania.

Rozdział III jest w całości poświęcony wewnątrzspółnotowemu nabyciu towarów (WNT). Na początku przedstawiono w nim charakterystykę WNT i przesłanki, które muszą zaistnieć, aby doszło do WNT na terytorium Polski. Obszernie omówiono przypadki, gdy WNT na terytorium Polski nie wystąpi, ze szczególnym uwzględnieniem tzw. czasowych przemieszczeń. W ramach omawianego rozdziału naszkicowano również sposób funkcjonowania procedury 42xx i obowiązki polskiego podatnika w tym zakresie. Ponadto szczegółowo nakreślono problematykę podstawy opodatkowania i momentu powstania obowiązku podatkowego z tytułu WNT, szczególną uwagę poświęcając przy tym zagadnieniom związanym z korygowaniem podstawy opodatkowania i zastosowaniem właściwego kursu walutowego dla celów przeliczenia podstawy opodatkowania (korygowanej podstawy opodatkowania) wyrażonej w walucie obcej na zł.

Rozdział IV pt. *Transakcje łańcuchowe i transakcje trójstronne* jest w całości poświęcony szczególnym rodzajom dostaw, w ramach których występuje WDT i WNT. W celu zapewnienia przejrzystości rozważań oraz biorąc pod uwagę doniosłość praktyczną transakcji łańcuchowych, dedykowano im osobny rozdział. Jest on wzbogacony o liczne przykłady i schematy obrazujące przebieg transakcji. W rozdziale tym poruszono także kontrowersyjne w praktyce kwestie związane z występowaniem eksportu/importu towarów w ramach transakcji łańcuchowych, czy szerzej, udziału podatników z krajów trzecich w tego typu transakcjach. W szczególności skonfrontowano polskie regulacje z tezami płynącymi z orzecznictwa TSUE. Rozdział kończą rozważania związane z transakcjami trójstronnymi.

Przedostatni rozdział jest komentarzem do dostaw realizowanych w oparciu o magazyn konsygnacyjny. Przedstawiono w nim szczegółowo polskie regulacje oraz konsekwencje dostaw realizowanych przez polskiego podatnika do magazynu konsygnacyjnego położonego w innym kraju UE (w sytuacji, gdy w innym państwie UE funkcjonują analogiczne uproszczenia, a także w sytuacji, gdy tego typu uproszczeń brakuje).

Ostatni rozdział jest dedykowany zagadnieniom związanym z prawem do odliczenia podatku naliczonego w związku z dokonywaniem obrotu towarowego pomiędzy państwami członkowskimi. Najobszerniej przedstawiono problematykę dotyczącą wyłączeń i ograniczeń w prawie do odliczenia podatku naliczonego, odnosząc się w szczególności do ograniczonego prawa do odliczenia podatku naliczonego z tytułu nabycia (w ramach WNT) samochodów osobowych i innych pojazdów samochodowych, konfrontując polskie regulacje z wyrokiem TSUE z dnia 16 lutego 2012 r. w sprawie *T.G. van Laarhoven*. Do pracy dołączono również Aneks, zawierający wyciąg z ministerialnego projektu ustawy z dnia 10 sierpnia 2012 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz o zmianie niektórych innych ustaw – zaakceptowanego w dniu 20 września 2012 r. przez Stały Komitet Rady Ministrów,

---

wraz z uzasadnieniem – w zakresie, w jakim planowana nowelizacja dotyczy transakcji wewnątrzspółnotowych.

Grafiki zamieszczone w pracy są opracowaniem autorskim.

Geneza i istota transakcji wewnątrzspółnotowych

I. Transakcje wewnątrzspółnotowe – uwagi terminologiczne

Pojęcie transakcji wewnątrzspółnotowych nie jest wbrew pozorom jedynie wytworem języka prawniczego, lecz przede wszystkim pojęciem języka prawnego. Do sformułowania „transakcje wewnątrzspółnotowe” wielokrotnie odwołuje się prawo unijne. Już w preambule (motyw nr 10) do dyrektywy 2006/112 wskazano, iż „w powyższym okresie przejściowym wewnątrzspółnotowe transakcje dokonywane przez podatników innych niż podatnicy zwolnieni, należy opodatkowywać w państwach członkowskich przeznaczenia według stawek i na warunkach określonych przez te państwa członkowskie”. Sam rozdział IV tytułu IX pt. „Zwolnienia” dyrektywy 2006/112 zatytułowany jest „Zwolnienia związane z transakcjami wewnątrzspółnotowymi”¹.

Do pojęcia transakcji wewnątrzspółnotowych odnosi się również wielokrotnie polski ustawodawca. Posługują się nim często zarówno Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, jak i polskie sądy administracyjne, czy Ministerstwo Finansów². Należy jednak zauważyć, iż po wejściu w życie Traktatu z Lizbony³ i zastąpieniu Wspólnoty Europejskiej (Wspólnot Europejskich) przez Unię Europejską poprawniej byłoby mówić o transakcjach wewnątrzunijnych. Z uwagi jednak na brzmienie dyrektywy 2006/112 oraz praktykę, nadal i jednolicie posługującą się dotychczas używanym pojęciem, w niniejszej pracy proponuje się dalsze stosowanie określenia transakcje wewnątrzspółnotowe.

Przez transakcje wewnątrzspółnotowe rozumie się wewnątrzspółnotową dostawę towarów (WDT), a także wewnątrzspółnotowe nabycie towa-

---

¹ Ang. *Exemptions for intra-community transactions*, niem. *Steuerbefreiungen bei innergemeinschaftlichen Umsätzen*, franc. *Exonérations liées aux opérations intracommunautaires*.

² Przykładowo broszura: *Transakcje wewnątrzspółnotowe a podatek VAT – zagadnienia ogólne*, Warszawa 2005, http://www.mf.gov.pl/_files_/podatki/broszury_informacyjne/trans_wewn_a_pod_vat_int.pdf, ale także np. rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 7 kwietnia 2004 r. w sprawie potwierdzania zidentyfikowania określonego podmiotu na potrzeby transakcji wewnątrzspółnotowych na terytorium państwa członkowskiego innym niż terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 58, poz. 559 z późn. zm.).

³ Traktat z Lizbony zmieniający Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską podpisany w Lizbonie dnia 13 grudnia 2007 r. (Dz. Urz. UE C 301 z 17.12.2007, s. 1).

rów (WNT), czy też, ujmując ten problem bardziej generalnie, transakcje w zakresie obrotu towarowego dokonywane między państwami członkowskim UE.

W świetle polskich regulacji przez WDT rozumie się zasadniczo „wywóz towarów z terytorium kraju w wykonaniu czynności określonych w art. 7 na terytorium państwa członkowskiego inne niż terytorium kraju” (art. 13 ust. 1 ustawy o VAT). Stąd wywóz towarów z terytorium państwa członkowskiego innego niż terytorium kraju na terytorium innego państwa UE nie stanowi WDT, lecz ściślej, czynność odpowiadającą WDT (np. dostawa towarów z Niemiec do Francji). Dla zapewnienia przejrzystości rozważań w niniejszej pracy stosuje się jednak jednolitą nomenklaturę, określając również tego typu transakcje jako WDT.

Analogiczne uwagi dotyczą WNT (przez WNT rozumie się – w świetle art. 9 ust. 1 ustawy o VAT – „nabycie prawa do rozporządzania jak właściciel towarami, które w wyniku dokonanej dostawy są wysyłane lub transportowane na terytorium państwa członkowskiego inne niż terytorium państwa członkowskiego rozpoczęcia wysyłki lub transportu przez dokonującego dostawy, nabywcę towarów lub na ich rzecz”).

Celem niniejszej pracy nie jest przedstawienie problematyki wewnątrzpaństwowego świadczenia usług. Praca koncentruje się na praktycznych aspektach związanych przede wszystkim z opodatkowaniem dostaw i nabyć wewnątrzpaństwowych realizowanych przez podatników VAT.

Procedury szczególne (np. nabycie nowych środków przez nie-podatników czy też sprzedaż wysyłkowa), pomimo iż dotyczą obrotu towarowego pomiędzy państwami UE, będą omówione jedynie w zarysie.

Do transakcji wewnątrzpaństwowych „należą” także transakcje łańcuchowe oraz trójstronne czy też dostawy realizowane w oparciu o procedurę magazynu konsygnacyjnego. Zagadnieniom tym zostaną poświęcone odrębne rozdziały.

II. Obrót towarowy pomiędzy państwami UE – zasada pochodzenia a zasada przeznaczenia

System transakcji wewnątrzpaństwowych związany jest ściśle z ustanowieniem rynku wewnętrznego z dniem 1 stycznia 1993 r. Transakcje wewnątrzpaństwowe są „fenomenem” zharmonizowanego systemu VAT obowiązującego wszystkie 27 państw członkowskich UE. Bez wprowadzenia tego systemu urzeczywistnienie idei wspólnego rynku byłoby niemożliwe. Koncepcja rynku wewnętrznego, zakładająca między innymi zniesienie barier celnych pomiędzy państwami członkowskimi, wymusiła zniesienie schematu opodatkowania dostaw i nabyć realizowanych pomiędzy państwami członkowskimi w oparciu o procedurę eksportu i importu towarów. Eksport i import towarów pomiędzy państwami członkowskimi zostały zastąpione przez system dostaw i nabyć wewnątrzpaństwowych.

Wymiana towarowa (obróć towarowy) realizowana pomiędzy państwami (członkami UE) różni się od obrotu krajowego przede wszystkim tym, że doty-

czy ona władztwa podatkowego dwóch różnych państw, które musi być rozgraniczone. Rozgraniczenie to w zakresie podatku od towarów i usług możliwe jest w oparciu o zastosowanie bądź zasady kraju pochodzenia (opodatkowanie w kraju pochodzenia), bądź zasady kraju przeznaczenia. Należy mieć na uwadze, iż konsekwencją międzynarodowego obrotu towarowego jest potencjalne nakładanie się jurysdykcji podatkowych różnych suwerennych państw, co może prowadzić do podwójnego opodatkowania tego samego obrotu (wielokrotnego opodatkowania tego samego obrotu), względnie braku opodatkowania obrotu zarówno w kraju pochodzenia, jak i w kraju przeznaczenia.

Zgodnie z koncepcją pochodzenia opodatkowanie następuje w kraju, w którym dostarczany towar się znajduje (z którego jest fizycznie dostarczany). Wywóz towaru z kraju pochodzenia nie prowadzi do zwolnienia go z opodatkowania, natomiast przywóz towarów do tego kraju podlega zwolnieniu z opodatkowania⁴. Natomiast w myśl zasady kraju przeznaczenia opodatkowanie następuje w kraju, do którego towar przetransportowano/wysłano w wyniku dostawy (kraj konsumpcji). Zatem w kraju, z którego towar dostarczono (kraj pochodzenia towaru), zastosowanie znajdzie zwolnienie z opodatkowania VAT. W konsekwencji zasada opodatkowania w kraju przeznaczenia prowadzi do efektywnego zwolnienia z opodatkowania w kraju wywozu i opodatkowania w kraju przywozu⁵. Zasada opodatkowania w kraju przeznaczenia odpowiada w handlu międzynarodowym klasycznej zasadzie eksportu i importu towarów⁶. Służy ona również ochronie dochodów podatkowych państwa przeznaczenia towaru.

Na poziomie Wspólnoty należało zatem podjąć decyzję, czy powinno się zastosować system opodatkowania towarów w oparciu o zasadę kraju pochodzenia czy też w oparciu o zasadę kraju przeznaczenia. Już w latach 60. XX wieku podjęto decyzję, że dalsze utrzymywanie systemu opodatkowania wymiany towarowej pomiędzy państwami UE w oparciu o procedurę eksportu i importu jest nieefektywne. Z art. 4 I dyrektywy z 1967 r. wynikało, iż celem Wspólnoty jest odejście od systemu opodatkowania w oparciu o mechanizm „eksport – import”. Potwierdziła to VI dyrektywa uchwalona w 1977 r. System opodatkowania wymiany towarowej pomiędzy państwami członkowskimi w oparciu o zasady właściwe dla eksportu i importu został ostatecznie zniesiony w dniu 1 stycznia 1993 r.

III. Zasada kraju pochodzenia jako system docelowy (definitywny)

Prawodawca unijny, podejmując decyzję kierunkową o ustanowieniu rynku wewnętrznego, opowiedział się już pod koniec lat 60. XX wieku za wprowadzeniem dla celów VAT – zamiast opodatkowania w oparciu o mechanizm eksportu i importu – opodatkowania obrotu towarowego bazującego na koncepcji

⁴ M. Tumpel, *Mehrwertsteuer im innergemeinschaftlichen Warenverkehr*, Wiedeń 1997, s. 170.

⁵ B.J.M. Terra, J. Kajus, *A Guide to the Value Added Tax of the European Community*, Amsterdam 1999, Komentarz do art. 8, s. 17.

⁶ *Ibidem*.

Transakcje wewnątrzspółnotowe w VAT

Analiza praktyczna

Paweł Selera – doktor nauk prawnych, LL.M.; doradca podatkowy; współpracownik kancelarii MDDP Michalik Dłuska Dziedzic i Partnerzy spółka doradztwa podatkowego sp. z o.o. Doświadczenie zawodowe zdobywał w międzynarodowych firmach doradztwa podatkowego w Niemczech oraz Polsce. Odbił staż w Dyrekcji Generalnej ds. Podatków i Unii Celnej Komisji Europejskiej w Brukseli. Jest stypendystą Instituto Politécnico de Bragança; laureat konkursu dla młodych autorów publikacji profesjonalnych Złote Skrzydła „Dziennika Gazety Prawnej”; autor wielu publikacji, głównie z zakresu europejskiego prawa podatkowego, w tym monografii *Międzynarodowe a unijne prawo podatkowe w kontekście opodatkowania zysków przedsiębiorstw* (Warszawa 2010).

- Prezentowana książka jest obecnie jedyną publikacją na rynku wydawniczym, w której przedstawiono pogłębioną i aktualną analizę opodatkowania VAT transakcji wewnątrzspółnotowych. W pracy omówiono w szczególności te zagadnienia, które budzą najczęściej kontrowersji w praktyce opodatkowania, m.in.: zastosowanie stawki 0% dla dostawy wewnątrzspółnotowej, rozliczanie transakcji łańcuchowych, zwłaszcza z udziałem krajów trzecich, funkcjonowanie systemu VIES i jego znaczenie dla podatników.
- Opracowanie zawiera najnowsze orzecznictwo sądowe i interpretacje Ministra Finansów w zakresie opodatkowania VAT transakcji wewnątrzspółnotowych, przykłady i diagramy obrazujące przebieg transakcji łańcuchowych i trójstronnych oraz metodologię rozliczeń, a także odniesienia do poszczególnych konstrukcji prawnych funkcjonujących w wybranych państwach Unii Europejskiej.
- Do książki dołączono również aneks ukazujący planowane zmiany w zakresie opodatkowania transakcji wewnątrzspółnotowych.
- Adresatami publikacji są przede wszystkim osoby zatrudnione w księgowości i finansach, właściciele biur rachunkowych, doradcy podatkowi, a także studenci prawa i ekonomii zainteresowani poszerzeniem wiedzy z zakresu podatku od towarów i usług.

ISBN 978-83-264-4034-2

9 788326 440342

Cena 139 zł
(w tym 5% VAT)

Zamówienia:

infolinia 801 04 45 45, fax 22 535 80 01
zamowienia.ksiazki@wolterskluwer.pl
www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl